

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravištvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Od predsednika stranke do predsednika države.

Hitler, voditelj narodno-socialistične stranke, je dosegel cilj svojih želja: s tem, da se je kot kancler dal s posebno za to izdanim zakonom imenovati za državnega predsednika Nemčije, je postal deležen naslova in dostojanstva »voditelja nemške države in nemškega ljudstva«. Voditeljstvo ni samo dostojanstvo, marveč veliko breme za tistega, ki se zaveda svoje odgovornosti pred ljudstvom in Bogom, ali pa, če se za Boga in njegove zapovedi dosti ne briga, pred zgodovino. Nepristranska zgodovina, ki vse presoja po vzrokih in učinkih, nemškemu narodnemu socializmu ne daje dobrega spričevanja.

V gospodarskem oziru je hitlerizem Nemčiji zadal težke rane. Kritje nemške marke je padlo na 2%, kar pomenja, da nemška valuta nima nobenega kritja, da je zgolj papirnat denar. Zunanji dolgov državam in zasebnikom Nemčija ne more plačevati in zato je proglasila moratorij. Izvoz blaga iz Nemčije nazaduje od meseca do meseca, raste pa uvoz sirovin, ki jih nemško narodno gospodarstvo potrebuje za svojo industrijo. Ako ni sirovin, ni materiala, s čigar predelavo bi se pečala industrija, ki mora počivati, kar povzročuje in pomnožuje brezposelnost.

V Nemčiji zmanjkuje sirovin. V notranji trgovini se sme prodajati svinec, baker, cin in cink le proti uradno izdanim listom o njih potrebi. Tesnoba sirovin se vedno bolj občutljivo javlja v tekstilni industriji. Uvoz sirovin iz inozemstva bi kajpada temu nedostatku odpomogel, toda Nemčija ima v to svrha vedno manj denarja in deviz. Zato nameravajo sirovine nadomestiti s surrogati — z nadomestki, kakor se je to dogajalo za časa vojne. Takrat so n. pr. obleke delali iz kopriv, kar je ostalo ljudem v neprijetnem spominu.

Zlo, ki na njem trpi nemško narodno gospodarstvo, povečuje letošnja žetev, ki je slaba. Pri žitu znaša upadek 20—30%, pri krompirju celo 33% proti lanskemu letu. S tem je prišlo nemško gospodarstvo v zelo opasen položaj. Z žitom za prehrano preivalstva bi z veliko štedljivostjo morda še izhajali, nikakor pa ne s krmili. Žita za krmljenje bo letos v Nemčiji za 2¹/₂—3 milijonov ton manj, krompirja pa za 14 milijonov, upadek zelenih krmil znaša celo 35—40%. Treba bo torej primanjkljaj krmil uvoziti iz inozemstva, kar pa je

vsled pomanjkanja deviz skoro nemogoče, ali pa bo treba zmanjšati število živine, kar pa bi povzročilo zmanjšanje količine mesa in masti.

Gospodarsko stanje Nemčije v času, ko je Hitler stopil na čelo vsej državi, je žalostno in skoro obupno ter daje slabo spričevanje narodno-socialističnim voditeljem s Führerjem Hitlerjem na čelu. V kulturnem in moralnem oziru pa stoji Nemčija tako nizko kakor nikdar poprej. Nemško ljudstvo drvi v poganstvo, v katero se mladina že globoko pogreza. Glasilo »Hitlerjeve mladine« je te dni zapisalo te besede: »Nemška mladina s ponosom izjavlja, da more živeti brez greha in torej tudi brez milosti. Tako se začne boj za novo dobo nemške moči in edinosti. Naj bi vzplamteči mit (povest) krvi vedno bolj utrjeval prepričanje, da je doba krščanstva minula, da na njegovo mesto stopa vera v kri in plemo. Naziv »pogan« bodi za mladino v bodoče častni naziv. Da, mi smo prvi pogani po tisočletju našemu plemenu tujega krščanstva.«

Nemška mladina je torej ponosna na to, da je poganska, ti »zanosite« pogani se tudi ne sramujejo činov, ki bi se jih sramovali culukafri in drugi jim slični narodi. V Neckarsulmu so napadli procesijo z Najsvetejšim, opljuvali škofa, ki je nosil Najsvetejše, in grozili duhovnikom, da jih odpeljejo v zbiralna taborišča. Na Badenskem so pred cerkvenimi vrati širili letake te vsebine:

Iz pomirjene Avstrije. Avstrijski podkancler in vodja Heimwehra knez Starhemberg se je mudil v Rimu pri Mussoliniju. Časopisje tolmači podkanclerjev italijanski obisk v tem smislu, da namerava Avstrija povečati število stalne vojske od sedanjih 30.000 na 60.000 mož, za kar bi bil potreben poleg Italije še pristanek Francije ter Anglije. Nadalje bi naj preobnovil Starhemberg avstrijski Heimwehr po vzgledu Mussolinijeve fašistične milice, ki bi ustvarila v Avstriji diktaturo po vzgledu italijanske. — Na Dunaj je že prispel v letalu iz Berlina nemški podkancler Papen, ki bo odslej poslanik

»Židovsko tolpo smo že nagnali, a črna tolpa še vedno hujska nemško ljudstvo. Dosti Faulhaberije (Faulhaber je junaški kardinal v Münchenu)! Nemški možje in žene, zmečkajte te lopove! Kmalu bodo sprejeli svoje plačilo: vislice. Črni gavrani jih že čakajo. Nemčija ne bo rešena, predno ti črni tolovaji ne bodo viseli.« Ne samo duhovniki so tem ljudem na poti, tudi Kristusov križ jim preseda do dna duše. »Der Brunnen« (studeneč), tudi hitlerjevski mladinski list, piše: »Vi gospoda od židovskega križa, zapomnite si, da pri nas, kjer častimo kljukasti križ, za vas ni mesta. Mi ne bomo več dolgo trpeli, da gledamo na vseh križiščih in po trgih sliko križanega, ki je baje odrešil svet.«

To je kulturni in moralni propad, da mu je težko najti para! Hitlerizem je Nemčijo gospodarsko uničil, v kulturnem in moralnem oziru pa jo tira v brezno pogube. Sredi med takšnimi razmerami se je Hitler vzel na mesto državnega predsednika, ki ga je prej zavzemal Hindenburg. Zgodilo se je to s posebnim, samolastnim zakonom. Odobrenje temu zakonu je dalo »ljudsko glasovanje« dne 19. avgusta. Ako bi to glasovanje bilo svobodno, bi Hitler sigurno propadel. Vršilo pa se je z vsemi sredstvi nasilstva, strahovanja in terorja. Hitler je torej od ljudstva »izvoljen« državni predsednik Nemčije. Čim prej bo nemško ljudstvo dobilo pravico resnično svobodnih volitev, tem boljšega vrhovnega predsednika države bo dobilo. Takrat namreč Hitler ne bo več predsednik. Čim prej zgine z nemškega ljudstva strašna zabloda in mora narodnega socializma, tem boljje za Nemčijo in Evropo.

Nemčije in bo skušal umiriti napete odnose med obema državama. — Kakor smo že poročali, je sklep avstrijske vlade, da se zapleni premoženje vsem, ki so bili na ta ali oni način v zvezi z zadnjimi prevratnimi poskusi. Državni podtajnik za javno varnost je na podlagi zgorajne odredbe predpisal ravnatelju Alpine Montanwerke v Donawitzu 349.000 šilingov globe za pokritje stroškov, katere je imela oblast z udušitvijo hitlerizma pri zadnjem puču v Donawitzu. Narekovani znesek mora ravnatelj, ki je rajhovski družavljan, položiti tekom 24 ur, sicer mu bodo zaplenili vso gotovino in nepremičnine, ki so njegova last. Oblast je našla v skladiščih imenovanega podjetja strelivo in orožje, ki je bilo uvoženo na naslov tvrdke iz inozemstva pod naslovom: staro železo. Kakor z Alpine Mon-

lanwerke bo tudi z drugimi avstrijskimi podjetji, ki so podpirala zadnji puč.

Mussolinijevi ukrepi z vojsko in ministri. Ob priliki zadnjega puča hitlerjevcev v Avstriji je poslal Mussolini na avstrijsko mejo 50.000 mož. Italijanski diktator je po razgovoru z avstrijskim podkanclerjem Starhembergom umaknil na meji zbrane čete kot znak, da smatra sedanji položaj nove avstrijske vlade za dovolj trden in bo vlada kos popolnemu umirjenju puntarjev. — Mussolini je odredil, da morajo vsi ministri in podtajniki na letošnje orožne vaje, ki bodo koncem avgusta ter v začetku septembra in sicer v činu, ki ga imajo v vojski. Cilj te odredbe je: ohranitev dobre zveze med člani vlade in vodstvom vojske.

Z javnega odra in izza kulis Hitlerjeve Nemčije. Hitlerizem vlada Nemčijo poldrugo leto in v tej dobi je zatrl 1575 dnevnih časopisov in od 348 političnih tednikov je ostalo 217. Nemški dnevniki so izhajali leta 1932 v skupni dnevni nakladi ene milijarde izvodov. Danes znaša skupna naklada 300 milijonov in je nazadovala za 700 milijonov izvodov. Od leta 1932 zaposlenih 19.200 urednikov je pod Hitlerjem ob kruh 14 tisoč. — Angleško časopisje je razkrilo, da maršal in predsednik Nemčije Hindenburg ni umrl dne 2. avgusta, kakor je bilo uradno sporočeno, ampak že 1. avgusta zvečer. Takrat je reševal Hitler z ministri vprašanje: kedo naj postane kancler, če bo on predsednik za Hindenburgom? Na kanclersko mesto sta hotela pruski ministrski predsednik Göring in propagandni minister dr. Göbbels. Prepričanje za novega kanclerja je presenetila vest, da je Hindenburg izdahnul. Hitler je izdal telefonični na-

log, da je za javnost in svet umrl Hindenburg še le dne 2. avgusta, ker čas med 1. in 2. avgustom je uporabil za to, da je pri na videz še živem predsedniku združil v svoji osebi predsedniško in kanclersko čast in sta se za slednjo morala obrisati Göring in dr. Göbbels.

Nemčija za Hitlerja. Pri plebiscitu za Hitlerjevo predsedniško in kanclersko čast in moč v nedeljo dne 19. t. m. je Nemčija po ogromni večini glasovala za Hitlerja. Udeležba pri plebiscitu je znašala skoraj 90%.

Poostritev položaja na Dalj. vzhodu. Položaj na Daljnem vzhodu med Japonsko in sovjetsko Rusijo postaja čedalje slabši in sicer ne samo zaradi vzhodnokitajske železnice, temveč zaradi aretacije 30 sovjetskih državljani, ki so baje stregli tudi po življenju šefu japonskega vojnega odposlanstva, ki je vrhovni poveljnik japonskega orožništva v Mandžuriji. Mandžurska vlada je uradno sporočila, da so aretirani sovjetski državljani hoteli umoriti vse člane vlade in japonske svetovalce. Japonski vojaški poveljnik poroča razen tega, da ima v rokah dokaze, po katerih so ruski obmejni poveljniki izdali kitajskim vstašem, ki se gibljejo v bližini Niempla, nalog, da poženejo v zrak vse vlake na vzhodnokitajski železnici, da tako pokvari progo. Japonske vojaške oblasti pripravljajo proglašitev vojnega stanja nad vsem področjem vzhodno-kitajske železniške proge, da bi jo na ta način povsem pobasale v žep Japonske. Pogajanja o odkupu te proge med Rusi in Japonci so se razbila pred kratkem, zato se hočejo sedaj polastiti Japonci železnice na skrajno izizivalni način.

način radovali in zabavali. Hindenburg izraža krščansko željo: »Izročam svojo dušo Bogu in njegovi milosti.« Hitler pa ga po smrti pošilja v pogansko nebo!

Zdravniki kot spreobrnjenci. Dosti je danes na svetu materialistov = ljudi, ki verujejo samo materijo (tvar), ne verujejo pa v Boga ter zanikajo dušo. Tudi v zdravniškem stanu je število takih ljudi obilno. Niso pa vsi takšnega mišljenja. Med zdravniki je lepo število ljudi, ki verujejo v Boga ter priznavajo dušo. Precejšnje je tudi število takih, ki so se borili za spoznanje resnice ter potem, ko so spoznali resničnost katolicizma, se pridružili katoliški cerkvi. Povedano velja zlasti za ameriške Zedinjene države. Da navedemo samo nekaj zgledov, omenimo Tomaža Dwigha, ki je sprejel katoliško vero. Spadal je med najslovitejše ameriške anatome. Kot vseučiliški profesor je med drugimi tudi spisal knjigo »Misli katoliškega anatoma«. Sloveče je tudi ime ameriškega anatoma V. Hornerja, po čigar imenu je poimenovana neka mišica v očesnem sestavu. Ko je iz protestantizma prestopil v katolicizem, so protestantje začeli proti njemu veliko gonjo, ki pa ni mogla omajati njegovega katoliškega prepričanja. Znano je ime ameriškega zdravnika Horacija Storerja, ki slovi kot iznajditelj rokavic iz kavčuka, katere rabijo zdravniki pri operacijah in pri seciranju mrličev. Storer je bil židovske vere. Padel je v težko bolezen, ki je ni mogel ozdraviti. V mučnem svojem trpljenju je začel resnejše premišljevat o življenju in njegovem namenu. Spoznal je resnico, se dal krstiti ter postal katoličan. Vse dni svojega življenja je bil Bogu hvaležen, ker mu je dal resnico spoznati in je živel kot praktičen katoličan.

Dollfussova mati. Mati umorjenega avstrijskega kanclerja Dollfusa je preprosta nižje-avstrijska kmetica. Sama polna vere in poguma, je te lastnosti vcepila svojemu sinu, ki ga je vzgojila v strogo krščanskem duhu. Ko se je udeležila veličastnega pogreba svojega sina, je tudi sama bila deležna časti, ki se je skazovala sinu. Pri tej priliki je imel dunajski dopisnik pariškega lista »L'Intrasingeant« z njo razgovor, čigar glavne točke je sporočil svojemu listu. Iz razgovora je razvidno, da je hud udarec, ki ga ji je prizadela nasilna smrt sina, ni zadel nepripravljenosti. Novinarju je rekla to-le: »Ko je atentator Dertil v mesecu novembru preteklega leta izvršil napad na mojega sina, sem se za njega bala dan in noč. Nikdar nisem bila ponosna mati, marveč mati, ki se je bala in trepetala. Ni mi bilo do tega, da sem imela sina, ki je v Avstriji se povzpela do najvišjih mest. Hotela sem samo imeti srečnega sina. On pa ni nikdar poznal strahu. Bil je pogumen in poln zaupanja v Boga. Če je kaj podvzel, je rekel: »Pod pogojem, da se vse zgodi, kakor Bog hoče.« O razmerju do sina je rekla mati: »Verujte mi, moj sin je bil dober človek. Če je imel

kaj prostega časa, vedno je prišel k meni, da me obišče. Zadnjikrat sem z njim govorila na materinski dan. Potem sem ga samo še videla, ko je ležal na mrtvaškem odru v mestni hiši.«

Hindenburg kot kristjan. Maršal Hindenburg, državni predsednik Nemčije, ki je bil nedavno pokopan v veličastnem spomeniku nemške zmage nad Rusi v Tannenbergu, je bil globoko veren mož, ki se je držal svoje protestantovske vere. Pri pogrebni slovesnosti je imel protestantovski vojaški škof govor, v katerem je rekel o Hindenburgu: »Njegovo geslo je bilo: moli in delaj! Tega gesla se je vedno zvesto držal. O sebi in svojem življenju je pri neki priliki izjavil: Ničesar drugega nisem storil, kot da sem porabil talente in darove, ki mi jih je dal Bog, da ga častim in slavim njegovo božjo milost. Glede na svoj pogreb je odredil, da se moramo spominjati tistih, ki so padli za domovino. Kar se njega tiče, pa je rekel: Ne želim nobenih hvalo- in slavošpevov. Izročite in priporočite mojo dušo milosti božji.« Hindenburg je torej bil po mišljenju in življenju kristjan. Zato je prav čudno slišati in čitati, ako je njegov naslednik Adolf Hitler svoj pogrebni govor o Hindenburgu končal s temi besedami: »Mrtvi vojskovodja, pojdi v valhalo!« Valhala je bila pri starih poganskih Germanih (Nemcih) pogansko nebo, kjer so se na poganski

Druga gladovna stavka rudarjev.

V zadnji številki smo poročali, da je došlo do sporazuma med rudarji in Trboveljsko premogovno družbo z veljavo od 1. avgusta. Sklenjeni sporazum ni zadovoljil rudarjev, ki so se lotili letos v drugič gladovne stavke, ki je izbruhnila dne 11. avgusta. Rudarji so se podali v rove z izjavo, da ne bodo ne jedli in ne pili, dokler ne sprejme družba njihovih najnujnejših zahtev. O stavki je bil obveščen minister za rude g. dr. Ulmanski, ki se je pripeljal dne 13. avgusta v Ljubljano, kjer so pričela pri banški upravi pogajanja med zastopniki rudarjev in Trboveljske družbe. Družba je pristala na novo ureditev mezd, obvezala se je, da v dobi 9 mesecev ne bo odpuščala rudarjev in da bo poskušala povečati število delovnih dni. Dne 13. t. m. sklenjeni sporazum bi naj stopil v veljavo dne 1. septembra. Pogoji pobotanja so bili sporočeni v ponedeljek dne 13. avgusta zvečer stavkujočim rudarjem v rove. Rudarji niso pristali na pogoje in so zahtevali podaljšanje roka, do kdaj naj traja dosedanje uslužbenško razmerje. Rudarji so ostali v rovih in pogajanja so se nadaljevala. Minister dr. Ulmanski se je ukvarjal s pogajanjem ves dan v torek dne 14. avgusta in kon-